

## Csillag István: Az Apokalipszis lovasai I-IV.

2021.november

### Az infláció

Akik ismerik a Bibliát, tudják, hogy az Apokalipszis négy (a fehér, a tűzvörös, a fekete és a fakó lovon vágató) lovasa a Jelenések könyvében a végítélet előjeleként a négy csapást jövendölik: az Antikrisztus, a háború, az éhínség és a döghalál eljövételét. A választásokig (ha lesznek?) hátralévő fél évben az Apokalipszis valóságos, modernkori lovasaival is meg kell vívniuk a magyarországi politikai erőknél. Őket nem a saját démonjaival (pl. Gyurcsány és Soros) viaskodó Orbán hívta életre, ezért sokkal nehezebb is a legyőzésük, mint a képzelete által óriásira növelt ellenségeké. Nemcsak a regnáló hatalomnak, hanem a hatalomátvételre készülő ellenzéknek is ők okozzák majd a legnagyobb gondot: a szokásos fegyverrel, az „ígéretessel” - bármennyire egységesek - nem fogják tudni legyőzni őket.

Kezdjük az első lovassal, a fogyasztói árak elszabadult és hosszabb ideje nem tapasztalt emelkedésével. Az infláció nem is egyfejű, hanem legalább háromfejű sárkány, hiszen az áremelkedésnek vannak külső, általunk alig befolyásolható okai. Komoly szerepet játszik az árak nyargalásában a kormány költségvetési kiadásainak ugrásszerű növekedése és a Nemzeti Banknak ezt szinte egyáltalán nem ellensúlyozó, késlekedő pénzpolitikája, de a várható helyzet alakulására vonatkozó szubjektív megítélés: a közönség várakozása is. Az infláció külső okai sokak számára közismertek.

Talán a legfontosabb a kínálat hiánya, a kínálati sokk, ami a gazdasági működés a járvány miatti hosszabb-rövidebb időre való megállításának, a termelési láncok emiatti megszakadásának a következménye. Legfőképpen a „világ műhelye” funkciót betöltő Kína leállása okozta részegységek, anyagok hiányát, majd a kieső szállításokat. Az „üzemszünet” közben viszont a világ fejlett országainak kormányai pénzt pumpáltak a gazdaságokba, azaz keresleti többletet produkáltak, hogy enyhítsék a háztartások jövedelemhiányát és megelőzzék a tovaterjedő fizetési nehézségekből fakadó csődhullámot. Az eredmény minden közgazdasági tankönyvből jól ismert: a kereslettől messze lemaradó kínálat közötti szakadékot az árak eddig soha nem látott emelkedése tölti ki. Mondhatjuk erre, hogy ez csak időleges jelenség, hiszen ahogy a járvány és annak következményei felszámolódnak, úgy a gazdaság is felpörög, a kínálat utoléri a járvány előtti szintet. A fokozatos normalizálódás hatására a kormányok is mérséklék a túlköltekezést és ahogy a kínálat és kereslet közötti egyensúly helyre billen, úgy az infláció is enyhülni fog, esetleg megszűnik. Ehhez valóban kell idő, és persze az is, hogy ezt a közgazdasági tankönyvekben példászerűen működő kísérletet más zaj ne zavarja.

A járványhoz és az emiatti gazdasági bénultsághoz azonban hozzáadódott két másik jelenség, amelyek tartósan hozzájárulnak az áremelkedéshez.

Az egyik a klímakatasztrófa elkerülését elősegítő új gondolkodásmód megerősödése, hiszen a gazdasági leállás „szándékon túli következménye” volt a szennyeződés mértékének gyors és drámai mértékű csökkenése, ami a fenntarthatóságot szem előtt tartó „új iparosítást” is megerősítette. A klímaberuházások drágák és időbe telnek, ezért az új szerkezetű kínálat felfutása lassabb és költségesebb is lehet a vártnál. Így alakulhat ki a sajátos „greenflation”, hozzájárulva az eddigi kínálati sokk miatti áremelkedéshez.

A másik nem várt következmény a munkakultúra, a „home office” változása, illetve a határok lezáródása miatt a külföldi munkavállalás fékeződése. Ennek nem várt következménye a világszerte tapasztalható munkaerőhiány (ld. a Brexit speciális következményeként Angliában, de Nyugat-Európa szinte valamennyi országában), illetve a béremelkedés, és az emelkedő bérekre számító áremelkedés.

A külső okok között emlitem még a „kínai kártyát”, azt az új, szokatlan jelenséget, hogy Kína gazdasága az eddigi növekedési ütemtől messze elmaradó ütemre vált. Ezt részben az ingatlanbuborék szétpattanása (pl. Evergrande várható szanálása), részben a kínai megtakarításoknak a hazai csődök kezelésére való felhasználása miatt az ottani beruházások megtorpanása, illetve a pénzpiacokon megfigyelhető pénzhiány mérséklődése jelzi.

Utolsóként egy eddig csak a háborúk idején ismert jelenséget említek: a stratégiai fontosságú nyersanyagok hiányát, így a lítium (akkumulátorgyártás), magnézium (félvezetők és alumíniumgyártás) és acél hiányt, amihez az áramtermelést akadályozó szénhiány és gázkimaradás párosul. Ezeknek a hiányoknak mint termelési kockázatoknak a következményei a korábbi árszínvonalat jelentősen meghaladó mértékben épülnek be az árakba („bearázódnak”), és a fent említettek együtt már tartóssá tehetik az áremelkedés tendenciáját.

A hazai áremelkedés azonban a külső tényezők felerősödése előtt is dobogós helyezést ért el Európában. A hazai infláció oka az Orbán rezsim hatalmon maradását szolgáló pénzszozás (az államháztartási kiadások járványra fogott felpörgetése és a jegybanki könnyítések együtt), valamint a népszerűséget fokozó nominálbéremelkedést elősegítő munkáltatói járulékcsoökkentés. A kormány az éves bruttó hazai termék (GDP) közel 10 százaléka vállalt kötelezettséget, így a személyi jövedelemadó visszatérítésre, a 25 év alattiak adómentességére, a 13. havi nyugdíj visszaadására, a nyugdíjprémiumra, a munkáltatói járulékok 4 százalékpontnyi csökkentésére, a központi béremelésekre, és külön a GDP 5 százalékát elérő beruházási kezdeményezésekre. A kivitelező építőipar kapacitásainak lekötésére kitalált lakásépítési és felújítási, vásárlási kedvezmények (így a CSOK, a kedvezményes hitelek) elképesztő mértékben meglökték az ingatlanárakat. Az uniós transferek egyrészt túlárazott beruházásokra (stadionépítés, vasútépítés), másrészt Orbán politikai családjának gazdagodását szolgáló támogatásokra (szállodafelújítás, energiatakarékossági projektek) való felhasználása árrobbanást idézett elő, amihez a „gazdaságvédelminek” csúfolt pénzalap szolgáltatta a spanyolfalat. A költségvetésből számolatlanul kiömlő pénz felhasználásában nyilván az árubehozatal (import iránti kereslet) játssza a főszerepet, ami miatt a hosszú évekig többletet mutató külkereskedelmi mérleg, illetve fizetési mérleg is átfordul deficitbe, és a költségvetés rekordhiányával együtt azokat az időket idézi, amikor az ikerdeficitet csak a Bokros Lajos által bevezetett stabilizációs csomag tudta felszámolni. A Nemzeti Bank is számolatlanul öntötte a pénzt egyrészt a növekedési hitelprogramokon, másrészt a különböző eszközvásárlási programokon (kötvényvásárlási program) keresztül, ugyanakkor az előidézett pénzbőség mellett a kamatsökkentési magatartásával, a negatív reálkamat előidézésével, azaz a mindig is tagadott árfolyampolitikai manőverekkel, a forint árfolyamának gyengítése révén közvetlenül is hozzájárult az infláció felpörgéséhez. Igaz, néhány hete a jegybank elnöke, Matolcsy György – látva a romló tendenciákat – keménykedésbe, így óvatos kamatemelésbe és a pénzügyminiszterrel szembeni szájkaratébe kezdett, de késő bánat eb gondolat.

Választásokra készülve aligha lesz Orbánnak hajlandósága áldást adni a takarékoskodásra: az ő újráválasztásának ára a nyargaló infláció. Az infláció harmadik oka a közönség (a háztartások és a vállalatok vezetői) jövőre vonatkozó várakozása. Látva, hogy az idényélelmiszerek, elsősorban a friss gyümölcsök és zöldségek ára a tavalyihoz képest 20-50 százalékkal lett magasabb, a fenyőfűrészáru például a kétszeresére, a téglá a másfélszeresére, a cement pedig közel a háromszorosára drágult, és a nominálberek éves emelkedése is közel 20 százalékos, az infláció gyorsulására számít a háziasszony, a szakmunkás, a vállalkozó és a vállalatvezető is. Ezt a várakozást a bérminimumra vonatkozó megállapodás, vagy a miniszterelnöki hivatalt vezető miniszter sorjázó ígéretei, vagy a „Jócsi bácsinak ígért 80-as” a miniszterelnök aranyaszájából nemhogy nem töri le, de inkább erősíti. Az Apokalipszis első lovasa, az infláció vágta fogja átszakítani – ha lesznek normális és szabályos választások – az ez alkalomra kihúzott célszalagot.

\*\*\*

### **„Gáz van babám!”**

Az Apokalipszis második lovasa tűzvörös lován belovagolt Európába, gáz- és áramhiányt, illetve a gáz és az áram ugrásszerű drágulását hozta. Az október 23-i Orbán melletti kiállást hirdető tömegdemonstráció zajának elültével a hidegnek ígérkező tél már nem Orbán agyszüleményeinek démonjaival (Sorossal, a mindenütt jelenlévő Gyurcsánnyal) való küzdelmet ígéri, hanem valóságos szörnyűségeket. Ezeket én az Apokalipszis lovasainak nevezem, és közülük – előző írásomban - megismerkedtünk az elfeledettnek hitt inflációval.

Most a második lovasról, az energiapiac felborulásáról lesz szó. Mindegyik lovas miatt – éppen a választások előtt, vagy közvetlenül a választások után – a politikai népszerűségét kifejezetten kockázatos lépésekre kényszerül az a kormány, amelyiknek az áremelkedés megállítása érdekében búcsút kell mondania a költségesnek és a viszonylag alacsony kamatoknak, vagy amelynek a korábban csodafegyverként emlegetett rezsicsökkentés helyett áremelést kell hirdetnie. Ha nem teszi meg a szükséges népszerűtlen lépéseket, akkor úgy jár, mint az Európai Unióból kilépett britek, akik megtapasztalják (karácsonyi ajándékként), milyen is volt a boldogult szocializmus, és akik a kongó polcok látványával fejezik ki szolidaritásukat az Európai Unióval szembeni ellenségességet, a kilépés lehetőségét, a Huxitot is emlegető magyar vezetőkkel. Az üres polcok, a kihülő lakószobák, a leolvadó fridzsiderek képe Európa eddig boldogabbnak hitt országaiban is kísért, mert – sok minden mással együtt – a kiegyensúlyozott energiapiac illúziója is szertefoszlott. Idén az áram és gáz iránti kereslet visszaugrott a járványt megelőző utolsó békeév, 2019 szintjére, ami várható, ám mégis kiszámíthatatlanul robusztus áremelkedést okozott az egész világon.

A felfutó keresletnek az európai áram- és gázárakra gyakorolt hatását megsokszorozta az, hogy az európai kínálat nemhogy nem tudott ezzel a kereslet növekedéssel lépést tartani, de az európai piacokon a kínálat 2019-hez képest drámai mértékben visszaesett. Az európai energiapiac – elsősorban a gázpiac – jelentős mértékben importfüggő, amit részben az Oroszországból induló vezetékeken, részben a tengerentúlról származó cseppfolyósított gáz szállításával elégítenek ki, bár nem lebecsülendő az Európán belüli gázkitermelés sem (pl. Norvégia, Hollandia, Skócia). A piaci kereslet-kínálat ingadozása kisimításában a tározókban lévő gázmennyiségnek is fontos a szerepe. Idén ősszel a kínálat mindegyik tényezője betegeskedik. Az orosz Gazprom szállításai nagyjából a 2019. évinek a felére estek vissza, az európai belső kitermelés 20 százalékkal kisebb, mint 2019-ben volt, a cseppfolyós gázból is 9 milliárd köbméterrel van kevesebb a felfutó kínai igények kielégítése miatt, végül a tározók is csak a korábbi átlagos szint 80 százalékáig vannak feltöltve. Idén a keménynek ígérkező tél beállta előtt 2019-hez képest Európában 20 százalékkal kevesebb gáz áll rendelkezésre. Ennek hatására a tavaszi gázárak októberre 4-6-szorosukra nőttek. Nem szóltam a klímakatasztrófa megelőzése érdekében évtizede bevezetett széndioxid kibocsátási kvóták (ETS) drágulásáról. A szén- és gázéreművek által kibocsátott, káros anyagként nyilvántartott széndioxid után az éreműveknek (de más, környezeti hatással járó tevékenység - pl. cementgyártás, acélgégyártás - után is) idén kétszer magasabb áron kell kvótát vásárolniuk, mint 2019-ben. Ezek együttes hatására az éppen fellendülőben lévő európai termelést súlyos visszaesés, illetve tartósnak ígérkező drágulás fenyegeti.

Ha a magyar gázkereskedőknek most kellene az azonnali piacon gázt vásárolniuk a lakossági fogyasztók számára, akkor 1 köbméter gázt 600 forintért vehetnének, miközben a „rezsicsökkentett” lakossági gázáért – a hatósági szabályozás szerint - 47 forintot fizetnek nekik köbméterenként. Aligha várható, hogy a vásárlás és az eladás közötti közel 12-szeres különbség miatti több tízmilliárdos veszteséget kifizetik a mellényzsebükből. Angliában egymás után mennek csődbe a szolgáltatók, erre (is) kell számítani itthon is. Persze lehet, hogy Orbán erre számít, így lesz a „nemzet egyszerű gázszereplőjéből” nemzeti gázszolgáltató, a mi adófizetői saját lábunkon. Minthogy gáz árához igazodik az áram ára, így az sem véletlen, hogy hasonló tendenciát látunk az árampiacon is, amit a csúcsra járatott paksi atomerőműből származó – relatíve olcsón termelt – áram sem tud hosszú ideig ellensúlyozni. Amíg a világpiaci energiahordozó árak kifejezetten alacsonyak voltak, addig az Orbán-kormány minden különösebb erőfeszítés nélkül tüntethette fel a mérsékelt lakossági áram- és gázárakat a saját érdekéért. Most, amikor a gáz és a kőolaj ára a 2019-es árak duplája, és az áram ára is az egekbe szökik, már nincs a rezsicsökkentésre fedezet, és már alig lehet újabb katasztrófa előidézése nélkül azt a szokásos trükköt alkalmazni, hogy a lakossági tarifa fenntartásáért a vállalatok aránytalanul drágán kapják a szükséges energiát. Ennek a játéknak nemcsak azért fellegette be, mert az itthon gyártott termékek ára – a lakosság által elsőként érzékeltén a kenyérére – megdrágul, és a magyar termékek árrugalmassága és versenyképessége mérséklődik, hanem azért is, mert egyszerűen nem érdemes, ezért nem is „fűtik be” a kemencéket, leáll a termelés.

Ahogy az áramhiány miatt a világban (elsősorban Kínában) visszaesett a magnéziumkitermelés, a chipgyártás, a magas gázárak miatt sok európai országban is leálltak a műtrágya- és a cementgyárak, ugyanerre kell számítani itthon is. Kína távol van ugyan, az ottani fejleményeknek

az európai energiaárakra gyakorolt hatása azonban sok csatornán át érint bennünket is. A járvány elfojtására Kínában alkalmazott teljes „lefagyasztás” először csak a termelési láncok szakadásával, a hiánygazdálkodással fenyegetett, ám ahogy a termelés elkezdett felfutni, a kínai termeléshez, majd a szénerőművek üzemeltetéséhez szükséges szén és más, az áramfelhasználás által kitermelhető nyersanyagok hiánya összeomlászerű jelenségekhez vezetett. Európa helyett Kínában kötöttek ki a cseppfolyósított gázszállítmányok, a feketeszen Kínába áramlott, miközben a félkésztermékek, alkatrészek ütemes szállítása akadozott.

Az energiapiac lüktetéséhez az is hozzájárult, hogy a járvány idején lefagyott termelés energiagigénye kicsi volt, a visszaeső energiakereslet elképesztően alacsony árakat eredményezett, így az egyébként szükséges új beruházások és a karbantartások – a várható megtérülés hiányában – késtek, a környezetkímélő új technológiák elterjedése viszont lassú és drága, így az idei fellendülés idejére az energiahiány tűzvörös lova lépésből ügetésbe, majd fokozatosan vágtaiba kezdett. Jól látszik ez a hazai termelés és export alakulásán. A magyar feldolgozóipar kibocsátásának a 40 százalékát adja a járműgyártás és az elektronikai termékek előállítása. Itt a szükséges anyagok (chipek, mikroelektronikai alkatrészek) – egyértelműen az energiapiac felborulása miatti – hiánya miatt a kibocsátás a tavalyi közel 15-20 százalékos visszaesés után alig emelkedik, ami legfőképpen az export fellendülésének az elmaradásában mérhető.

Számunkra a gáz- és az áram drágulása kettős következménnyel járt. Mivel importunknak közel 10 százaléka energiapiaci termék, ezek drágulása miatt nőtt az importra fizetett összeg, a hiányzó anyagok miatt ugyanakkor csökken az export, így újratermelődött a Bokros-csomaggal leküzdött ikerdeficit: a fizetési mérleg és az államháztartás együttes hiánya. Ezen az újabban megkötött hosszúlejáratú magyar-orosz gázszállítási szerződés sem segít, mivel az új szerződésben az általunk fizetendő árak nem az eddig mérsékeltebben növekvő világpiaci olajárakhoz, hanem az azonnali piaci gázárakhoz kötve alakulnak, így vagy fizetünk, mint a katonatiszt, vagy nem lesz gáz. Ezen a helyzeten a „gyurcsányozás” sem segít, hiszen nehéz lesz „gyurcsánnyal” befűteni. Az Apokalipszis lovai (infláció, a gáz- és árampiac feszültségei) vágatnak tovább, Orbán aranyzajú mondásai aligha képesek őket megfékezni.

\*\*\*

## **Magyar vadkan zúrben a közös csűrben**

Csehov szerint, ha egy puskát kitesznek a színre, annak a darabban el kell sülnie.

Orbán a rendszerváltás utáni első miniszterelnök, aki már 2001-ben új fegyvereket vásárolt (a „szénátorokat” beelőző Gripen beszerzéssel), s aki az Európai Bizottság elnökét, Barrosót azonnal támadta, mert nem engedte a nyakló nélküli költekezést, illetve törvények sorát kifogásolta a jegybanktörvénytől az Alaptörvényig. A harc, a „kardozás”, sőt a fegyverkezés mindig kitüntetett szerepet játszott Orbán stratégiájában, aki a fegyverkezésről mindig több bőrt akart lenyúzni.

Az első, hogy – Trumppal ápolt viszonya érdekében – eleget akart tenni a NATO tagországoktól elvárt (hazánk által eddig nem teljesített) kötelezettségnek, hogy fokozatosan emelve a kiadások összegét a GDP 2 százalékának megfelelő summát költünk honvédelemre.

A második bőr az volt, hogy a fegyverek túlnyomó többségét a németektől szerezzük be, a páncélosok, a tüzérségi eszközök, a csapatszállítók megrendelésével orvosolni lehetett Merkel rosszallását Orbán néppárti egységet romboló magatartása miatt, sőt az erre kijelölt Orbán (politikai) családtag még arra is megbízást kapott, hogy németekkel közösen gyártóbázist hozzon létre Magyarországon.

A fegyverkezésről lenyúzott harmadik bőr üzenet a hazai szélsőjobbaldaliaknak: tartalmat ad Orbán „egyedül vagyunk” retorikájának, amit az 1938 és 1944 között kiadott szélsőjobbaldali folyóirat címéből kölcsönzött. Így már nem a „készüljetek.hu” üres fenyegetését olvassuk, mert végre olyan kormánya van hazánkunknak, amely nem ijed meg a saját árnyékától. Fegyvercsörtető beszédében Bálványoson hét éve meghirdette: „Miután a világ mostani rendje nem éppen a mi szájunk íze szerint való, ezért én azt gondolom, hogy inkább gondoljuk azt, hogy a bármi megtörténhet korszaka, ami most előttünk áll, bár sokak szerint bizonytalanságot hordoz, baj is lehet belőle, de

legalább ennyi lehetőséget és esélyt is tartogat a magyar nemzet számára. Tehát félelem, begubózás és visszahúzóds helyett bátorságot, előrettekintő gondolkodást, észszerű, de bátor cselekvést javaslok a Kárpát-medencei magyar közösségnek, sőt a világban szétszóródott teljes magyar nemzeti közösségnek. Könnyen lehet, miután bármi megtörténhet, hogy eljön a mi időnk” (az én kiemelésem, 2014.július 29.).

A negyedik bőr a szervezett lopás álcázása, hiszen a fegyverkezés indokoltságát, a nagyságrendeket, a beszerzett fegyverek árát senki sem meri megkérdőjelezni, mert hazaárulónak minősíthetik.

Az ötödik bőr, hogy így lehetett a legkönnyebben megszerezni Merkel jóváhagyását az uniós pénzek folyamatos áramlásához, zavartalanul folytatódhat az Orbán-rendszer Clinton elnök által is megfogalmazott ars poeticája: „ezek a fickók örökké hatalomban akarnak maradni és pénzt akarnak csinálni!” A fegyvervásárlás nehezebben érthető Trump bukása és Merkel visszavonulása után, igaz a nemzetközi helyzet fokozódásával (ld. Virág elvtárs a Tanú c. filmben), új értelmet és dimenziót nyert. Az egyik magyarázat Orbán szomszédos országokat provokáló külpolitikája, elszigetelődése oroszbarátsága miatt. A Paks II. szerződés váratlan moszkvai aláírásával szinte egyidőben került sor a Krim orosz lerohanására, Orbán mégis – szembe menve Európa valamennyi országával - vonakodva emelte fel ez ellen a szavát. Ennek következménye, hogy új, sajátos kisantant alakult ki a határainkon, amit a Szlovénia és Szerbia autokráciára hajlamos vezetőivel való kokettálással próbál megakadályozni. A fegyverkezést a világhelyzet polarizálódásának hazánkra is kiható következménye is magyarázza. A tíz éve uralkodó kínai elnök, Hszi Csin Ping markáns, új irányt szabott a kínai politikának, határozott kihívást intézve az USA (úgymond) egyeduralmával szemben, ezt legutóbb az ENSZ létrehozásának 50. évfordulóján nyilvánította ki („Nem lenne szabad egyetlen hatalomnak vagy blokknak diktálnia a nemzetközi rendet!”). Kína nagyszabású katonai fejlesztésbe fogott. A repülőgépanyahajók, rakéták, páncélosok mellett megjelentek a hiperszonikus repülő, a csoportos drónok és ezek birtokában Kína nemcsak a „komoly figyelmeztetést” mondja el a Biztonsági Tanácsban, hanem a haderőfejlesztés főpróbájaként folyamatos partraszálló hadgyakorlatokat tart Tajvan visszafoglalását imitálva, kérkedve mutatja be az új harci eszközöket az azokra rácsodálkozó amerikai katonai megfigyelőknek is. Kína az elmúlt évtizedben segítség-, illetve hitelnyújtás ürügyén csendben „rátette a kezét” az afrikai nyersanyaglelőhelyek jó részére, ami legalább olyan kihívás, mint a nagyléptékű fegyverkezés. A csendes-óceáni térségben Kína semlegesítésére az USA (Trump alatt) először Ausztráliával, Indiával és Japánnal négyoldalú biztonsági párbeszéd (QUAD) néven együttműködést kezdeményezett, majd Biden ezt felváltotta az amerikai, ausztrál, brit (AUKUS) szövetséggel. Az informatikai eszközökkel vívott hadviselés ellenére ma is érvényes a negyven éves amerikai katonai doktrína, hogy az USA-nak egyidejűleg két fő hadszíntéren (two-theater capability) kell tudni helyt állni. Az agresszív kínai fellépés, az új csendes-óceáni konfliktuszóna miatt még élesebben merül fel, hogy a NATO európai tagországai képesek lesznek-e az egyre agresszívabb orosz politikával szemben az USA azonnali közbelépése nélkül – legalább néhány hétig – állni a sarat, amíg az USA a segítségükre siet. Ezért merül fel a közös európai hadsereg ötlete, amelyet Orbán (váratlanul) támogat, ennek ellenére megítélése az állandó bajkeverés miatt sajátos. Ezt erősíti Putyinnal és a kínaiakkal való kokettálása is, akik éles konfrontációban állnak az USA-val, a NATO-val, az Európai Unióval. Orbánt eddig is a NATO gyenge láncszemének tartották, Oroszország és Kína csatlósának, ezért európai szövetségeseink gyanakodnak, hogy Orbánt nem a közös európai haza védelme vezeti a fenyegető orosz agresszió (lesz gáz, vagy elzárják a csapokat), a balti államokat napi szinten berepülésekkel, hadgyakorlatokkal nyugtalanító orosz zavarkeltés, Lengyelország fehér oroszországi határaitra – orosz jóváhagyással – hajtott menekülttömegek láttán, hanem saját hatalomban maradása és az így lenyúlható európai pénzek saját (és hívei) zsebeibe csatornázása.

A képlékeny nemzetközi helyzetben a világot sújtó Covid és a következmények mérséklése miatti leállások (lock down) gazdasági, pénzügyi, politikai kínjai kielezték az Unió közös pénzein élősködő, ám az európai értékeket semmibe vevő két ország: Magyarország és Lengyelország, valamint az európai befizető országok, az Európai Unió magországi közötti ellentéteket. Minthogy az Unió számára a renitensek megfélemezésére rendelkezésre álló eszközök ereje csekély, ezért az egyetlen lehetséges és igazán fájó intézkedést veszik igénybe: az uniós kifizetések halasztását, alaposabb vizsgálatot, a válság utáni „Helyreállítási és ellenállóképességi eszköz”, a közös új alap

pénzeszközeinek igénybevételehez szükséges nemzeti tervek elfogadásának halasztását. A Covid elleni védekezés miatt az Unió felmentést adott a kiegyensúlyozott költségvetés, az alacsony hiány elérése alól, és ezt a magyar kormány igénybe is vette: az államháztartás hiánya ezért a kétszeresére (a GDP 3 százalékaról 6 százalékra) ugrott, így súlyos kilátásokkal fenyeget az Uniótól várt pénzek elmaradása. A magát védtelennek, körkörös védelemre kényszerítettnek láttató Orbán valóban hosszú és csekély reményekkel kecsegtető harcra kényszerülhet az Unió „takarékos” északi országai által fűtött, új vezetésű EU-val. Az Európai Unió belső szerkezete változóban van, kevés lesz ennek a befolyásolásához a „pávatánc”, hiszen Merkel óvatossága már nem fogja vissza az új, szociáldemokraták vezette német kormányt és a saját életéért futó francia elnököt, Macront, aki saját szélsőjobbaldali ellenfelének szövetségesét látja Orbánban. Az Apokalipszis harmadik, fekete lovasa, a pénzhiány miatti „éhhál”, az elmaradozó európai pénz, az Unióval folytatott harc már a következő hetekben fenyegeti Orbánt - és kérdés, hogy ha veszít (lesznek választások?) tartós marad-e a pénzhiány.

\*\*\*

### **A járvány (döghalál)**

Az Apokalipszis negyedik lovasa, a „döghalál” a koronavírus képében a világ valamennyi országában megjelent fakó lován és megváltoztatta az emberek és a kormányok mindennapjait.

Hazánkban a kormány mintha a járvány negyedik hullámának terjedését akarta volna gyorsítani, ezért nyáron és ősszel tömegdemonstrációkat rendezett (focimeccsek, eucharisztikus kongresszus, vadászati világhiállítás, október 23-i békemenet), illetve a minden országban szokásos védekezés (zárt térben kötelező maszkviselés, távolságtartás és nagy volumenű oltóakciók) helyett lagymatag propagandát folytatott, miközben a gazdasági tevékenység változatlan ütemű fenntartását hirdeti. A tél már nem az Orbán démoni agyszüleményeivel (Sorossal, a mindenütt jelenlévő Gyurcsánnyal) való küzdelmet ígéri, hanem a valóságos szörnyűségek ideje jön el.

Ezeket az Apokalipszis lovasainak nevezem, és közülük – előző írásaimban - megismerkedtünk az inflációval, az energiapiac felborulásával, az Unióval folytatott háborúval. Most a Covidról és az Orbán újjavasztását szolgáló járványkezelés miatt az egészségügyi rendszer széteséséről lesz szó.

Annak ellenére, hogy a fejlett országok soha nem tapasztalt összefogásával rekordidő alatt megszületett a koronavírus elleni oltóanyag, még mindig nem tudunk eleget a vírusról, a járvány kialakulásáról, a terjedés módjáról, a betegség lefolyásáról, még inkább a következményekről. A járvány olyan sebességgel terjedt és olyan gyorsan szedte áldozatait, hogy egymásra torlódtak a megismerési-kutatási-elemzési és a tovaterjedést akadályozó elfojtó-védekezési-gyógyítási teendők.

Az első megfigyelések alapján - a legyengült immunrendszerű (idősebb, krónikus betegségekben szenvedő) egyének életben maradási esélyei kisebbek - megszületett a veszélyeztetettek izolációja, majd a vírus terjedésének lassítása érdekében szinte valamennyi érintkezés elfojtása (teljes, ill. részleges kijárási tilalom). De nem sikerült értelmesen megmagyarázni, hogy a megelőző intézkedések (maszkviselés, gyakori fertőtlenítő kézmosás, távolságtartás) csak lassítják a járvány terjedését, ám nem akadályozzák meg azt, és hogy a legfontosabb céljuk, hogy megpróbálják a rendelkezésre álló ápolási kapacitáshoz (kínálat) igazítani a kórházi kezelésre is szoruló, súlyos állapotba került fertőzöttek számát (kereslet). A vakcinák megszületése után a (téves) várakozás az volt, hogy az oltás felválthatja a megelőzést, az átoltottság éppúgy elvezet az ún. nyájimmunitáshoz (a teljes közösség vírussal szembeni ellenállóképessége), mintha mindenki megfertőződött volna.

A szabad, demokratikus országokban kezdettől fogva nagyarányú a tesztelés és a fertőzés nyomon követésére irányuló kontaktkutatás, továbbá az információk teljesen nyilvánosak. Az önkényuralmi rendszerekben – amilyen hazánk – ezzel szemben esetleges a tesztelés, nincs kontaktkutatás, és az adatokat előzetesen és utólagosan szűrik, az oltások hatásosságára vonatkozóan (beleértve a kórházban ápoltság oltottsági állapotát is) semmilyen információ nem áll a tudósok és még kevésbé a közvélemény rendelkezésére.

Nemcsak azért tudunk Magyarországon keveset, mert ez a világhelyzet, hanem azért is, mert Orbán azt akarja, hogy kiszolgáltatottságunk fennmaradjon. Nem tudunk eleget, így hazánk nem tud jól

védekezni a járvánnyal szemben - de azért sem, mert nem vesznek emberszámba. Ennek egyik cáfolhatatlan példája a kormány által létrehozott operatív törzs tájékoztatója, amelyen Müller Cecília játszhatta a primadonnát, és csak a kiválasztottak kérdezhetek; vagy a Covid kormányhonlap, amely az ostoba kormánypropagandát harsogta ahelyett, hogy objektíven szerkesztett, jól áttekinthető táblázatokkal, grafikonokkal mutatta volna be a helyzet alakulását és gyűjtötte volna csokorba az alkalmazott intézkedéseket - ahogyan azt a németek, szlovákok, osztrákok, hollandok tették.

A másik, hogy Orbán az oltásszámot tűzte ki tervcélként, mintha nem az egészséges emberekben, hanem a kinyitott sörteraszokban kellene mérni a járvány leküzdését. Innen adódik, hogy a tesztelt vakcinák helyett – részben nyereszkedési célból – kevésbé kipróbált és egyes korosztályoknál (ld. 60 felettiek) kevésbé hatékony kínai vakcinák beadására kötelezték a háziorvosokat, csak hogy Orbán tervmutatóját, a szabadon sörözni-t elérjék.

Ebből fakad, hogy a negyedik járványhullám már eddig gyorsabb fertőzést, súlyosabb eseteket és sokkal több halálozást eredményezett nálunk, mint az USA-ban és Nyugat-Európában. Orbán számára az „emberanyagban” számolt veszteség kevésbé számít, mint a GDP elvesztett százaléka. Emiatt Orbán és kormánya az emberiség elleni cselekményeivel egyetlen célt követ: hogy a gazdaság – a kényszerű bezárások és kijárási tilalmak ellenére - minél kisebb visszaesést szenvedjen el. Cinikusabban: hogy a súlyos krónikus betegek és az idősek ápolásának pénzügyi terheitől megszabadítsa az egészségügyi kasszát. Azért sem vállalt felelősséget, hogy mindenki kapja meg mind a két oltást, sőt az idővel mérséklődő védettség miatt a harmadikat is - a népszerűtlenséget a munkáltatókra hártotta.

A koronavírus járvány kitörése óta a védekezés szinte mindenütt a (lukacsos) „svájci sajt szeletek” szerinti: az egymás mögötti minden sajt fokozza az előző és az utána következő védekezésre gyakorolt hatásosságát; az egyes (sajt szeletek) valószínűségek összeadódnak, és az egészségügyi rendszer kapacitásaihoz igazodóan képesek lassítani a terjedést, míg az oltás elfojtja a járványt. A maszkviselés (70-80 százalék valószínűséggel) akadályozza, hogy viselője – ha nem tudná, hogy beteg - mást megfertőzzön, illetve mások által (40-50 százalék) megfertőződjék. Néhányan (tudósok is) legyintenek arra, hogy a zárt térben a kötelező maszkviselést írta elő a polgáraiért felelősséget érző kormány Ausztriától Spanyolországig, Hollandiától Szlovákiáig, mert Orbán, Merkely és sok más társuk egyedül az oltásban hisz.

Az egyszerű emberekkel azonban nehéz megértetni, hogy az oltás nem mindig és nem mindenkinél akadályozza meg a fertőzést (akárcsak a gyermekeknek beadottak), csak a fertőzés következményei lesznek enyhébbek, a kórházi kapacitásra gyakorolt nyomás kisebb, az élet folytatható. Ráadásul egyre többet tudunk arról, hogy fenn kell tartani az ellenállóképességet, azaz ismétlő oltásokra van szükség. De Orbán nem hangsúlyozta ennek a jelentőségét, a falusi gettókba zárt szegényekhez – akiknek nincs számítógépük, nem tudnak regisztrálni, nem is értik a járványt – nem juttatta el oltóbuszokkal a vakcinát, nem alkalmazott egyszerű ösztönzést (pl. minden beoltott kap egy tál levest), így nem kell meglepődni azon, hogy a negyedik hullám ott is fellobbant, ahol nagy a mélyszegény népesség aránya (Szolnok, Csongrád, Békés).

Ahogy napról napra romlanak a „számok”, egyre többen fertőződnek meg, egyre többen kerülnek kórházba, mind többen szorulnak intenzív kezelésre, a kormányon eluralkodik a pánik, amit kapkodással, ukázokkal álcáz, katonásdit játszva szétveri az egészségügyi rendszert. Egyre élesebb a különbség a járvány aggasztó hírei és a kormány hatalommegtartásra koncentráló erőfeszítései, ígéretözöne között. Ha kevesebb lett volna a nagyrendezvény, de a nyilvános helyekre történő belépéshez megkövetelték volna az oltottságot/védettséget, a falusi lakosság felkészültségéhez, műveltségéhez igazították volna az oltás megszervezését, akkor... Hazaküldenek kezelésre szoruló betegeket, elhalasztanak műtéteket és fontos kezeléseket, vidékről „vezényelnek” át halálosan fáradt orvosokat, nővéreket, asszisztenseket, lehetetlen elszállásolás, a pihenési lehetőségek teljes hiánya mellett. Nővérek, ápolók híján a kórházba kerültek reményei kicsik, az ő pénzüket elnyelték a stadionok.

Folytatódott, ami az Orbán rendszer lényege, a lopás és a hazudozás, csak hogy hűbéresei birtokán (szállodáiban, éttermeiben, sörözőiben) költhessék a pénzt a járvány későbbi áldozatai. Az

Apokalipszis negyedik lovasa ugyanazt a kérdést teszi fel, mint a többi: mi kell, hogy megelégedjétek?

\*\*\*\*\*

***Eredeti megjelenés:***

[https://nepszava.hu/3137303\\_az-apokalipszis-lovasai-i](https://nepszava.hu/3137303_az-apokalipszis-lovasai-i)

[https://nepszava.hu/3138015\\_az-apokalipszis-lovasai-ii](https://nepszava.hu/3138015_az-apokalipszis-lovasai-ii)

[https://nepszava.hu/3138640\\_az-apokalipszis-lovasai-iii](https://nepszava.hu/3138640_az-apokalipszis-lovasai-iii)

[https://nepszava.hu/3139281\\_az-apokalipszis-lovasai-iv](https://nepszava.hu/3139281_az-apokalipszis-lovasai-iv)